

УДК 330.341.1

Павлюк Л.В., к.е.н., доцент

Луцький національний технічний університет

РОЗВИТОК ІННОВАЦІЙНОГО ПІДПРИЄМНИЦТВА

У науковій публікації підлягають розгляду питання щодо особливостей розвитку інноваційного підприємництва, основних проблем його здійснення, формування поняття «інноваційне підприємництво». Наводяться аналітичні дані щодо інноваційної активності підприємств України та джерел фінансування такої діяльності. Запропоновані шляхи покращення ситуації з впровадження інноваційного підприємництва.

Ключові слова: підприємництво, інноваційне підприємництво, економіка, фінансування, ефективний розвиток.

Pavliuk L.

PROBLEMS OF DEVELOPMENT OF INNOVATIVE ENTREPRENEURSHIP

In a scientific publication examines the specific features of development of innovative entrepreneurship. The main problems of its implementation, the formation of the concept of "innovative entrepreneurship" are shown in the publication. Also the publication provides analytical data on the innovation activity of Ukrainian enterprises and sources of funding for such activities. In addition, there are some ways to improve the situation for the implementation of innovative entrepreneurship.

Key words: entrepreneurship, innovative entrepreneurship, economics, financing, effective development.

ПРОБЛЕМЫ РАЗВИТИЯ ИННОВАЦИОННОГО ПРЕДПРИНИМАТЕЛЬСТВА

В научной публикации рассмотрено вопросы, которые касаются особенностей развития инновационного предпринимательства, главных проблем его осуществления, формирования понятия «инновационное предпринимательство». Приводятся аналитические данные по инновационной активности предприятий Украины и источников финансирования такой деятельности. Предложены пути улучшения ситуации по внедрению инновационного предпринимательства.

Ключевые слова: предпринимательство, инновационное предпринимательство, экономика, финансирование, эффективное развитие.

Постановка проблеми у загальному вигляді і її зв'язок з важливими науковими та практичними завданнями. Світовий і вітчизняний досвід здійснення ефективного господарювання доводить, що саме розвиток інноваційного підприємництва є надійним підґрунтям економічного зростання як окремого підприємства, так і держави в цілому. Але, на жаль, прояви кризових явищ призвели до виникнення значних проблем розвитку традиційного підприємництва та зниження ефективності його діяльності. Саме тому й виникла об'єктивна потреба пошуку нових шляхів господарювання, що дозволить підвищити ефективність здійснення підприємництва в цілому.

Наріжним каменем щодо напрямків вирішення проблем розвитку інноваційного підприємництва є впровадження прогресивних технологій, розробка нових продуктів, використання нових методів ведення підприємницької діяльності і використання нових організаційних рішень. Це зумовлено тим, що успішне запровадження інноваційних рішень та процесів забезпечує фінансовий успіх і виживання підприємства, тому при виконанні цих завдань чільне місце належить саме інноваційному підприємництву.

Аналіз останніх досліджень, у яких започатковано вирішення проблеми. Питання інноваційного підприємництва знаходять відображення у працях багатьох вітчизняних науковців, серед яких можна виділити В. В. Зянько, М. І. Крупку, Л. І. Федулову, Н. В. Чебанову та інших. Серед зарубіжних дослідників, які здійснили посильний вклад у розвиток інноваційного підприємництва, можна відзначити Р. Акоффа, Л. Водачека, В. Горфінкеля, П. Друкера, П. Льюїса, Д. Секстона, Р. Фостера, Й. Шумпетера тощо.

Цілі статті. Основною ціллю статті є дослідження проблем та особливостей розвитку інноваційного підприємництва та розробка рекомендацій з його активізації.

Виклад основного матеріалу дослідження з повним обґрунтуванням отриманих наукових результатів. У сучасній науковій літературі економічного спрямування існує велика кількість наукових праць, що конкретизують термін «інноваційне підприємство». Насамперед, необхідно відзначити важливий вклад класика економічної науки Й. Шумпетера у розробку концептуальних засад інноваційного розвитку та виділення ролі в ньому підприємства [1]. П. Друкер відзначає, що підприємців відрізняє інноваційний тип мислення, а інноваційність – особливий інструмент підприємства.

Щодо вітчизняних вчених, то провівши огляд літератури з даної проблематики, можна виділити термін цього поняття Л.Федулової, як можливість використання інновацій, що є обов'язковою важливою умовою успіху в жорсткій конкурентній боротьбі. Вони дозволяють передовим підприємствам отримувати надприбутки за рахунок монопольного використання інтелектуальної власності, що в свою чергу є результатом розробки та впровадження інновацій [2].

В. Федоренко зазначила, що інноваційна спрямованість своєї діяльності забезпечує суб'єктам підприємницької діяльності конкурентні переваги, допомагає зміцнювати їх ринкові позиції, а отже, призводить до економічного росту тих держав, що активно підтримують розвиток інноваційного підприємства [3].

Зарубіжні вчені В. Горфінкель та Т. Попадюк відзначають інноваційне підприємство як особливий новаторський процес створення нового, як процес господарювання, в основі якого лежить постійний та всебічний пошук нових можливостей та відбувається орієнтація на впровадження інновацій [4, с. 20-28].

Дослідивши і проаналізувавши подані дефініції терміну, сформулюємо своє бачення «інноваційного підприємства» як господарської діяльності, що передбачає випуск нової продукції або надання послуг, яка супроводжується використанням нової техніки та технології, новітніх методів організації праці і направлена на пошук та задоволення як усвідомлених, так і неусвідомлених потреб споживачів та отримання економічної цінності, фінансового результату чи соціального ефекту.

На сучасному етапі господарювання, будь-яке здійснюване підприємство має характерні ознаки, що притаманні інноваційному. Саме тому воно є важливим обов'язковим елементом інноваційної моделі розвитку вітчизняної економіки. Важливе значення інноваційного підприємства полягає у зменшенні розриву між початковими дослідженнями та впровадженням їх результатів у господарську діяльність. Інноваційне підприємство сьогодні – це підприємницька діяльність, яка включає процеси від виникнення ідеї, до втілення її у певну інноваційну продукцію – «новації, комерціалізацію та впровадження новацій, рутинізацію та дифузію нововведень з метою отримання фінансового результату та інших вигод» [5].

Але, на жаль, не дивлячись на важливість здійснення інноваційного підприємства, в Україні відсутні економічні стимули, передумови та фактори успішного впровадження інноваційного процесу на підприємствах. Так, як свідчать статистичні дані, інноваційну діяльність в Україні у 2011 р. здійснювало лише 12,8%

підприємств, хоча у 2015 році питома вага таких підприємств дещо зросла – до 15,2 % (табл.1).

Таблиця 1

Інноваційна активність підприємств України*

Показники	2011	2012	2013	2014	2015
Питома вага підприємств, що займалися інноваціями, %	16,2	17,4	16,8	16,1	17,3
Загальна сума витрат, млн.грн	14333,9	11480,6	9562,6	7695,9	13813,7
Питома вага підприємств, що впроваджували інновації, %	12,8	13,6	13,6	12,1	15,2

* Укладено автором на основі джерела [6]

Важливою причиною такої негативної ситуації є недостатність фінансування інноваційного підприємництва як з державного бюджету, так і іноземними інвесторами. Так, у 2015 році фінансування інноваційної діяльності підприємств України з державного бюджету знизилося майже в 3 рази в порівнянні з 2011 роком. В цей же час, фінансування іноземними інвесторами також стрімко знижується в порівнянні з попередніми роками (табл. 2). Майже вся інноваційна діяльність здійснюється за рахунок власних джерел підприємств.

Таблиця 2

Джерела інвестування інноваційної діяльності підприємств України*

Показники	2011	2012	2013	2014	2015
Загальна сума витрат, млн.грн:	14333,9	11480,6	9562,6	7695,9	13813,7
В тому числі за рахунок коштів, млн.грн:					
- власних	7585,6	7335,9	6973,4	6540,3	13427,0
- з державного бюджету	149,2	224,3	24,7	344,1	55,1
- іноземних інвесторів	56,9	994,8	1253,2	138,7	58,6
- інші джерела	6542,2	2925,6	1311,3	672,8	273,0

* Укладено автором на основі джерела [6]

Відомо, що інновації потребують вливання інвестицій, тому для поживлення розвитку інноваційного підприємництва, насамперед, необхідно, розробити ряд стимулюючих заходів для залучення коштів фінансових установ.

Інвестування у інновації є важливою умовою підвищення темпів довгострокового економічного зростання. В сучасних економічних умовах мобілізація нових джерел фінансування і використання можливостей, що надають глобальні інновації, стає пріоритетом для всіх країн. Серед лідерів Глобального інноваційного індексу (ГІІ), розробленим агентством Bloomberg, у 2016 році виділяють такі країни як Японію,

США, Великобританію, Німеччину. Україна, натомість, зайняла 56 місце серед 133 країн. До показників, на основі яких формують ГП відносять: кількість населення з вищою освітою, патентну активність, кількість технологічних розробок промислових підприємств, інтенсивність науково-дослідних та дослідно-конструкторських робіт тощо [7].

Отож, з огляду на все вищесказане, можна зробити відповідні висновки:

- для активізації інноваційної діяльності та розвитку інноваційного підприємництва в тому числі, необхідно розробити ряд заходів з стимулювання інвестування такого підприємництва з державних фондів [8];

- розробити інструментарій ефективної підтримки інноваційного підприємництва;

- проводити успішну інноваційну політику, враховуючи темпи розвитку науки, техніки, технологій та виробництва;

- вивчати міжнародний досвід щодо швидкого впровадження в виробництво наукових розробок тощо.

Висновки. Успішний розвиток ефективної економіки в сучасних умовах може бути забезпечений при умові підвищення конкурентоздатності підприємств на основі використання новітніх технологій. Інноваційне підприємництво повинне бути пов'язане з активізацією процесів розвитку і комерціалізації інновацій, що забезпечать прискорення темпів розвитку та підвищення конкурентоздатності вітчизняних підприємств [9].

Використання успішного зарубіжного досвіду для України дасть поштовх до більш ефективного розвитку і діяльності інноваційного підприємництва, що в кінцевому результаті принесе значний зиск не лише для цих підприємств, але й для економіки України в цілому.

Список використаних джерел

1. Шумпетер Й. А. Теория экономического развития. Капитализм, социализм и демократия / Й. Шумпетер [пер. с нем.]. - М.: Эксмо, 2007. - 864 с.
2. Федулова Л. І. Управління інноваційним розвитком підприємства: монографія / За заг. ред. В. Г. Федоренко, Л. І. Федулової. - К.: ТОВ «ДКС центр», 2014. - 346 с.
3. Федоренко В. Г. Стратегія інноваційного розвитку сучасного підприємства: моногр. / за ред. В. Г. Федоренка, Т. Є. Воронкової – К.: ТОВ «ДКС центр», 2014. – 338 с.
4. Инновационное предпринимательство : учебник для вузов / под ред. В. Я. Горфинкеля, Т. Г. Попадюк. — М. : Издательство Юрайт, 2013. — 523 с. — Серия : Бакалавр. Углубленный курс.
5. Стратегія інноваційного розвитку України на 2010-2020 роки в умовах глобалізаційних викликів від 17 червня 2010 року: [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://kno.rada.gov.ua>
6. Офіційний сайт державної служби статистики України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.me.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=205521&cat_id=201598
7. The Global Competitiveness Report 2011-2012. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.wipo.int/edocs/pubdocs/en/wipo_pub_gii_2016-intro5.pdf
8. Шаманська О. І., Олійник В. П. Інноваційна діяльність підприємств України: проблеми сьогодення та перспективи розвитку. Електронне наукове фахове видання «Ефективна економіка» включено до переліку наукових фахових видань України з питань економіки (Наказ Міністерства освіти і науки України від 29.12.2014 № 1528), Дніпропетровськ - 2013 р. - №12.
9. Чумак Л. Ф. Інноваційна діяльність підприємства в сучасних умовах // Бізнес Інформ. – 2012. – No 12. – С. 209 - 212.